

הספר הזה, ספר "יזכור" לחללי נצר אחרון, נולד כהמשך מתבקש ליצירת השביל המחבר בין יד ושם להר הרצל. בעוד השביל מהווה גשר טופוגרפי מוחשי בין שם לכאן, בין גלות וחורבן בניכר לחיים של בנין ויצירה במדינת ישראל המתחדשת, הספר הזה, ממש כמו האנדרטה לחללי נצר אחרון שהוקמה על השביל, הם אתרי הנצחה וזיכרון לאותם צעירים מעטים, כמאה וחמישים במספר, נשים וגברים, ששרדו את השואה אחרונים ויחידים מכל משפחתם.

אנשים אלה, שחוו את מוראות השואה על גופם, אם בגיטאות ובמחנות ההשמדה, אם במסתור בשטחי הכיבוש הנאצי ובלחימה לצד הפרטיזנים, עלו בתום המלחמה לארץ, לבשו מדים ונפלו במערכות ישראל. במותם היו אנשים אלה לגשר האנושי הנטוי בין שואה לתקומה.

באביב 2002 פנתה היחידה להנצחת החייל ליד ושם בהצעה למפעל משותף להנצחת חללי נצר אחרון, וזאת באמצעות השלמת תהליך איתור השמות בקבוצה הייחודית הזו, ובהרחבת והעשרת סיפור החיים של כל אחד ואחת מן הנופלים. הנהלת יד ושם נענתה ברצון. בפרק הזמן שעבר מאז נערכה עבודת איסוף, מחקר וכתיבה ארוכה ומורכבת, שתוצאותיה נאספו וכונסו בין דפי ספר זה.

קודם למפעל נצר אחרון הייתה הנצחתם של חללים ניצולי שואה שאין להם שארים מפעלו האישי של יהודה שטרנפלד, אזרח מן השורה שמסירותו ועקשנותו הבלתי-נלאית הביאו בין היתר להקמת אנדרטת 'משֶׁבֶר לתקווה' ביער המגינים סמוך ללטרון. ספר זה והנושא בכללותו חייבים למר שטרנפלד חוב של ממש.

התגייסותם המשותפת של היחידה להנצחת החייל ושל יד ושם באה לא רק כדי להעלות את הטיפול בנושא על פסים ציבוריים ומקצועיים, אלא גם ובעיקר כדי למלא את חלקה ואת חובתה של החברה הישראלית בהנצחת אותם נופלים שאין להם איש שיזכור ויזכיר אותם.

באפריל 2003 נפתח השביל המחבר בין יד ושם להר הרצל לקהל הרחב. בדיוק שנה אחר כך נחנכה האנדרטה לחללי נצר אחרון בקצה השביל המחבר, בנקודה הסמלית כל כך שבין אתר הנצחה למעפילים לחלקת גדולי האומה. יציאתו לאור של ספר זה כמוה כהצבת הצלע השלישית והמשלימה במקומה.

יהי זכרם ברוך.

משה אורן
עורך הספר